

## ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr.,  $\frac{1}{4}$  an 2 fl. 50 cr.,  $\frac{1}{2}$  an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe liter mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr.,  $\frac{1}{4}$  an 3 fl. 50 cr.,  $\frac{1}{2}$  an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

 $\frac{1}{4}$  an 10 franci,  $\frac{1}{2}$  an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

## TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

## INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Cienădiei 3.

Se prenumără și la poște și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipscani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Cu 1-a Octombrie v. 1890

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Abonamentele se fac cu multă lesnătate atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány* — *Post-Anweisung*.)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonați sunt rugați a ne comunica eventual prelungirea localității unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fășile, în cari li s'a trimis diarul până acuma.

Administrațiunea diarului

„Tribuna“.

Sibiu, 2 Octombrie v.

(=) De multe-ori am accentuat la acest loc, că ori-cât de grea s'e fie actualitatea, cauza noastră nu poate fi perdută, câtă vreme nu vom perde dinaintea ochilor un lucru: Avem să ne normăm atitudinea politică astfel, ca interesele noastre să apară și să fie în consonanță cu interesele obștești ale monarhiei.

Monarhia Habsburgilor, situată între două imperii colosale, amândouă puternice și amândouă locuite de popoare mari și compacte, are menirea providențială de a ocroti și a conduce la fericire caleidoscopul de popoare, care o compun, pe care soarta le-a așezat unele lângă altele și unele printre altele dela Eger până la Orșova, dela Brody până la Raguza.

Războiul de a fi a monarhiei este să fie patria mamă a tuturor popoarelor ei, pentru-ca toate să o poată iubi și apăra cu însuflețire în vremuri de grea cumpănă. Ear' concertul european al statelor și națiunilor numai așa are interes să recunoască și să respecte existența

ei, dacă ea va împlini ceea-ce 'i-se cere, dacă prin mulțumirea tuturor popoarelor ce o constituie va pute să se consolideze ca un puternic corp de stat, ca o garanție de pace și de liniște între Orient și Occident.

Gloria istorică și menirea providențială a Tronului habsburgic, atât din punct de vedere intern, cât și extern, este a forma o putere mare, consolidată și capabilă de viață din elementele sale poliglote, tocmai pentru-că constelațiunea etnografică a teritoriului monarhiei este de așa natură, încât numai cu greu, prin mari sgușduri și chiar nici-decum nu ar fi posibil a crea în locul ei unul sau mai multe state cu caracter național.

Astfel este evident, că monarhia habsburgică își poate împlini chemarea, poate corespunde datorințelor sale internaționale numai așa, dacă este basată pe principii egalei îndreptățiri a popoarelor sale.

Nu mai dacă toate națiunile și fracțiunile de națiuni locuitoare într-însa se vor simți egale în drepturi și în datorințe, dacă tuturor le vor fi garantate condițiunile de viață și de dezvoltare, numai atunci monarhia este consolidată și poate forma bastionul puternic, care trebuie să fie la frontierele răsăritene ale Europei. Astfel nu este permis să fie în interiorul monarhiei nici națiuni privilegiate, nici națiuni asuprite, ci numai națiuni surori.

Este lucru de o evidentă elementară, că nu poate fi menirea monarhiei să asuprească pe Slavi la frontiera Rusiei, pe Români la frontiera României, pe Italiani la frontiera Italiei și pe Sârbi la frontiera Serbiei. Îndată-ce aceste popoare se vor simți asuprite și jignite în condițiunile lor de viață și dezvoltare, monarhia 'și-a sgușduit garanțiile existenței proprii și nu mai oferă nici Europei condițiunile, care le așteaptă dela ea.

Toate aceste nu sunt lucruri, care noi sau numai noi le ținem.

Când cu retragerea giganticului Bismarck din fruntea politicii europene, în fața lumii nedumerite, că ce se va întâmpla în lipsa lui, organul ministerului nostru de externe, „Fremdenblatt“, a enunțat următoarele: *Deutschland vermag jetzt seine Sicherheit und den Frieden Europa's zu sichern im Bunde mit einem Oesterreich-Ungarn, in dem alle Nationalitäten sich frei entfalten.* (Ger-

mania este acum în stare să-și garanteze siguranța și pacea Europei în alianță cu o Austro-Ungarie, în care toate naționalitățile se desvoadă în libertate.)

În memorabila sa vorbire dela banchetul din Florența, ministrul-președinte al Italiei Crispi a rostit următoarele cuvinte: „Un așa stat, cum este Austro-Ungaria, un stat poliglot, în care se dă puțință, ca fiecare naționalitate să se desvoadă, chiar și de nu ar fi, ar trebui să se înființeze“.

Eată dară cele duse de noi confirmate pe deplin de cei mai competenți factori în politica europeană.

Nu mai începe deci cea mai mică îndoeală, că nu este numai interesul nostru, ci interesul monarhiei și interesul Europei, ca împreună cu celelalte popoare din monarhie și noi Români să fim mulțumiți, să ne simțim acasă în patria noastră comună. Când prin urmare stăruim și ne luptăm pentru drepturile noastre naționale, când cerem să ni-se dea și să ni-se garanteze o nouă în organismul patriei condițiunile existenței și dezvoltării prielnice, nu numai că nu lucrăm contra patriei, după-cum ni-se înșinuă din partea adversarilor, nu numai că nu 'i jignim interesele, ci mai virtos 'i-le apărăm și reprezentăm.

Și astfel putem fi siguri, că dreptele noastre pretențiuni mai curând sau mai târziu au să fie luate în considerare. Nu avem decât să arătăm, dar' să arătăm cu toată bărbăția, ca să ne poată auzi lumea întreagă, că noi poporul românesc dela frontierele răsăritene ale monarhiei nu suntem mulțumiți cu situațiunea ce ni s'a creat, că suntem lipsiți de condițiunile de dezvoltare liberă, pentru-ca îndreptarea să vină dela sine. Nu avem decât să ne ridicăm glasul, să întunecăm cu el glasul adversarilor, care deoparte se încearcă a ne pune scălușul în gură, ear' de altă parte, bine cunoscând situațiunea, buciună în lume, că suntem mulțumiți și liniștiți, și sfârșitul relelor, de care suferim, trebuie să se apropie.

Dacă vom fi isbiti să convingem lumea, că încă nu există pe deplin statul poliglot Austro-Ungaria, în care toate naționalitățile se desvoadă în libertate, atunci putem fi siguri, că acel stat se va înființa, fie cu voea, fie fără voea asupritorilor nostri, căci este interesul Tronului, este interesul mo-

narhiei și interesul păcii și liniștii europene, ca el să se înființeze.

Nu numai cuvintele rostite de premierul regatului italian, ci și împregiurarea, că ne apropiem de conferența națională, care este chemată să dea expresiune gravamenelor și pretenșiunilor Românilor, ne-a îndemnat să mai sulevăm odată aceste idei.

Le legăm de inima fiecărui Român adevărat.

## REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 2 Octombrie st. v.

Afaceri interne.

Comisiunea financiară a casei deputaților, în ședința sa de ieri, 'și-a continuat desbaterile asupra bugetului ministerului de agricultură. „Nemzet“ împărtășește, că ministrul de instrucțiune, contele Albin Csáky, își va prelungi petrecerea sa în Viena cu vre-o câteva zile. Din această cauză comisiunea financiară nu se va ocupa aji cu bugetul ministerului de culte și instrucțiune publică, ci cu bugetul ministerului de justiție. Comisiunea financiară își va stabili raportul său până pe la 24 Octombrie și apoi la 25 Octombrie casa va ține poate o ședință, în care referentul va prezenta raportul spre tipărire. Raportul va fi deja la 25 Octombrie împărțit între deputați. Îndată-ce se va fi întemplat ac asta, casa va lua la desbatere bugetul pe anul 1891.

Anglia și Italia.

„Agenția Stefani“ împărtășește, că delegații, care s'au consultat asupra delimitării sferelor de influență dintre Anglia și Italia în Africa, în urma concesiunilor împrumutate, au fost ajunși deja până acolo, că puteau să se înțeleagă asupra tuturor amănunțelor liniei de limitare și asupra celorlalți articoli ai proiectului de tractat și nu mai rămânea, decât să stabilească formal articolii în principiu deja acceptați cu privire la eventuala ocupare a Cassalei. Delegatul englez Baring însă fără de aceste a ridicat unele pretențiuni și guvernul italian a creșut, că nu poate satisface acelor pretențiuni. Astfel pertractările au fost întrerupte. Delegații englezi au plecat la Egipt și cei italieni s'au reîntors la Roma.

## Situația în Tessin.

Consiliul federal a provocat pe comisarul guvernului din Tessin a preda până la 14 Octombrie conducerea afacerilor din canton guvernului și a-și reține toate acele hotărâri, pe care consiliul federal le ține de lipsă, și anume regularea tuturor cesiunilor ce se rapoartă la votarea dela 5 Octombrie, conducerea alegerilor pentru consiliul constituțional, precum și votarea dela 26 Octombrie. — Pentru 16 Octombrie consiliul federal convoacă la Bern pe reprezentanții ambelor partide. La caș însă, dacă consultarea lor ar rămâne fără rezultat, consiliul federal va convoca numai decât adunarea federală, pentru-ca prin aceasta să se dea expresiune voinței majorității populațiunii din Tessin. Ținerea de meetin-guri în Tessin e oprită.

## Prigoniri politice.

Cititorii nostri își aduc aminte, că tribunalele din Cluj și din Brașov au ordonat cercetare penală contra mai multor Români, sub cuvânt, că au demonstrat contra instituțiilor legale, s'abătând pe condamnații din procesul de presă al „Gazetei Transilvaniei“ atât în Cluj după pertractarea finală, cât și în Brașov după sosirea lor acolo. Cercetarea din Brașov s'a terminat cu următoarea decizie, publicată în Nrul de Dumineca trecută al „Gazetei“ și înmanuată dlui avocat Ioan Lenger din Brașov:

Nr. 3334/1890

penal.

Tribunalul regesc din Brașov, pe baza recursului înaintat de procurorul reg., luând în cercetare decizia judei de instrucție dto 2 Sept. 1890 Nr. 3330 penal, prin care declară pe Ioan Lenger și George Puin ca puși sub cercetare specială, a luat următoarea

## Decizie:

Decizia judei central de instrucție cu data și numărul de mai sus, concludent la punerea sub cercetare specială a lui Ioan Lenger și George Puin, se casasează și pe baza §-lui 197 punct 1 din procedura penală se sistează întreaga procedură pusă în curgere în contra lor, ear' actele se transpun la căpitanatul orașenesc spre a-și pedepsi pentru neobservarea §-lui 28 din regulamentul orașenesc.

## FOIȚA „TRIBUNEI“.

## Literatură populară.

Doine din Bănat.

Adunate

de

Octavia Crăinicescu.

I.

Fă-mă, Doamne, ce mi-'i face,  
Și dorul meu să se 'mpace,  
Fă-mă cârpă d'ale mici  
La bădița sus pe chici;<sup>1)</sup>  
Fă-mă, Doamne, ce mi-'i face,  
Fă-mă cârpă d'ale mari  
La bădița 'n buzunari,  
Să mă scoată 'n țiguri mari.

II.

Frunză 'n meri, frunză sub peri,  
Pe mine mă cer doi veri;  
Nu mă cer baș<sup>2)</sup> de demult:  
De-o lună și-o săptămână...  
Când fu luna încheiată,  
Eu fui moartă și 'ngropată.  
Cruciulița mea-i de peatră,  
Cruciulița mea-i de peatră...  
Ear' în virful crucii mele  
Cântă două turturele;  
Nici nu cântă cum se cântă,  
Numai cântă voinicește, —  
Fată mare putrezește  
Și nime n'o mai jelesce,

<sup>1)</sup> Chici = golduri. Ficiorii poartă, mai ales la jocuri, cărpe (basmale) puse în gold. Cărpele sunt luate de comun de pe la fete.  
<sup>2)</sup> Baș, provincialism bănățean, tocmai, chiar.

Fără Ion cu capul gol,<sup>1)</sup>  
Că doar' lui 'i-a fost mai dor,  
Și Achim cu sîrmă neagră,  
Că doar' lui 'i-a fost mai dragă.

III.

Dela noi, badeo, la vale  
Frumos trandafir înfloare,  
Trandafirul românesc,  
Om ca badea nu găsește.  
Să se poarte'n portul meu  
Să umble'n umbletul meu!

IV.

Suiu la deal, cobor la vale,  
L'a mea mândră-i luminare,  
Stau în loc și mă socot,  
Cum pe mândra s'o scot.  
Bocănire-aș<sup>2)</sup> la fereastră,  
Bărbatu-'i șede la masă,  
Șede jos și duhănesc,<sup>3)</sup>  
Dracu-'l știe ce gândește...

V.

Frunză verde de curechi,<sup>4)</sup>  
Pângă<sup>5)</sup> casa mândrii trec,  
Cu nimic nu mă aleg,  
Fără căpii mă petrec.

VI.

Busuioace nu te coace!  
Dar' de ce să nu mă coc,  
Că mă iau fetele'n joc  
Și ficiori'n pâlărie

<sup>1)</sup> Obiceiul de a jeli cu capul gol pe un mort este general la țărani. Dolul îl poartă vreme de un an de zile, sau de șase luni, sau și numai de șase săptămâni. Une-ori, însă rar, după-ce au jeli în chipul acesta, își mai pun și sîrmă neagră în pâlărie.

<sup>2)</sup> Bocănire-aș, bocănesc la ușa = bat la ușa.

<sup>3)</sup> Duhănesc, maghiarism = fumează.

<sup>4)</sup> Curechiu, numirea de varză nu e folosită.

<sup>5)</sup> Pângă = prelungă.

Până la sfânta Mărie.  
Busuioac roșu chitat,  
Cine 'mi-te-a sîmănat?  
Măria, fata din sat...

VII.

La fîntăna cu cântar  
Pasce calul lui șumar;<sup>1)</sup>  
Calu-'i pasce și rinchiază,  
Ear' el doarme și visează,  
Visează visuri nebune  
Să treacă cu mândra 'n lume.

VIII.

Suiu la deal, cobor la vale,  
Mă 'ntâlnii cu badea 'n cale,  
Cu caru 'ncărcat de lemne,  
Cu clăbățu<sup>2)</sup> plin de pene,  
Eu îi cerui o peniță,<sup>3)</sup>  
El ceru la min' guriță.  
— „Eu guriță nu-'i pot da,  
„Că-i guriță cântărită  
„Cu cântarul satului  
„Pe seama bărbatului;  
„Cu cântare d'ale mari  
„Pe seama la doi șumari;  
„Cu cântare d'ale mici  
„Pe seama la doi voinici;  
„Cu cântare mijlocini<sup>4)</sup>  
„Pe seama la doi vecini“.

IX.

Floare galbină din vinie,  
Ce lie ciudă-așa pe mine?

<sup>1)</sup> Șumariu = gornic, pădurar.

<sup>2)</sup> Clăbățul = căciula, cușma.

<sup>3)</sup> Pene, peniță = flori, floriceică.

<sup>4)</sup> Mijlocini în loc de mijlocii, ca și în cele următoare: vinie = vie, vinilor = viilor, nu mai vini = nu mai vii, apoi scamu = scaun, clăni = clăi, cuniu = cuiu ș. a.

Fie-le pe mama mea,  
Că m'o făcut frumusea;  
Lapte dulce m'o scaldat,  
Flori de măr m'o 'nfășuiat,  
Scăldarea m'o lăpădat  
Pe răsvoru<sup>1)</sup> vinilor  
Să fiu dragă junilor.

X.

Busuioac dela fereastă,  
Bătură pe Măxineasă;  
Iarbă verde din ogor,  
Ș'o bătură la obor;  
Frunză verde din ogoară,  
Ș'o bătură lungă școală, —  
Frunză verde de bujor:  
Așa-i la mândre cu dor!

XI.

Fost-ai, mândro, ca o doamnă  
Și pe urmă ca o cioară;  
Fost-ai, mândro, de-arătare  
Și pe urmă de mirare;  
Fost-ai fost poale rotate  
Și pe urmă spintecate!

XII.

Du-te dor și eară vină,  
Nu mă lăsa 'n țeară strînă,<sup>2)</sup>  
Că m'ai mai lăsat odată,  
De m'a știut lumea toată.

XIII.

Relele, ardă-le focul,  
Tot cu mine-'și află locul;  
Relele, ardă-le para,  
Tot cu mine cină seara.

<sup>1)</sup> Răsvoru = cărare.

<sup>2)</sup> Strînă pentru strînă; tot așa mai jos: țeară înstrînă.

XIII.

Busuioac din doi poșori,<sup>1)</sup>  
Avu mama doi ficori,  
Și din doi unul se duse...  
Pe drumul Aradului  
Cătană 'mpăratului.

XIV.

Măndruțo cu ochii mici,  
Ce mă faci de vin pe-aiaci?  
Și seara și dimineața,  
Pentru tine s'e-mi perd viața.  
— Ba, eu bade, nu te fac,  
Numai vini, c'asa 'ție drag,  
Și 'n cisme te-ai încălțat,  
Și 'n cămașă de bumbac  
Tu, badeo, te-ai înșchimbă.<sup>2)</sup>

XV.

Frunză verde-a mirtelor,  
Așa-i data fetelor  
Să scrie cătanelor...  
Așa-i data la cătană  
Să stea la șilboc<sup>3)</sup> afară,  
De-aceea s'a dus pe țeară,  
Tot pe țeară înstrînă,<sup>4)</sup> —  
Bată-mi-te, maico, bată,  
De ce nu m'ai făcut fată?  
Numai mă făcuși ficior,  
Ca să pat<sup>5)</sup> atăta dor, —  
C'asa 'mi-e focu de greu,  
Se uscă sufletul meu...

(Toate auzite dela țerance din comuna Dulău).

<sup>1)</sup> Poșorii sunt grămădiile de fân, din care se fac clăniile = clăile. Grămădi de fân și mai mici decât poșorii se cheamă pâlioni în comuna Dulău, unde s'au adunat poșile de fân.

<sup>2)</sup> Te-ai înșchimbă = te-ai îmbrăcat de nou, de curând.

<sup>3)</sup> Șilboc, germanism = straje.

<sup>4)</sup> Pat, des întrebuințat, în loc de sufer.

## Motive:

Din textul sentinței Nr. 1170/890 dată de tribunalul regesc, ca judecatorie cu jurați pentru procesele de presă, și alăturată la acest dosar se vede, că Dr. Mureșianu a fost pedepsit de numitul juriu în înțelesul §-lui 39 din patenta de presă cu 6 săptămâni arest (el-zărás) numai pentru abateri, nu însă pentru vre-o crimă sau delict; având în vedere, că la 17 August a. c. a sosit la gara din Brașov numai Dr. A. Mureșianu, nu și consoțul sau Traian Pop, care era judecat pentru delict: de aceea nu mai încapă nici o îndoială, că distincțiunea, care au pregătit-o Ioan Lenger și George Puiu, s'a referit numai la Dr. Aurel Mureșianu, ear' codul penal în §. 174 dă, că numai acela se fie pedepsit, care laudă sau distinge în public pe unul, care este pedepsit pentru crimă sau delict, nu însă cel ce laudă sau distinge pe cineva, care este osândit pentru abateri.

De aceea fapta comisă de Ioan Lenger și George Puiu nu constituie faptul delictului cuprins în §-ul 174 al codului penal.

Dar' fiindcă nu mai încapă nici o îndoială, că Ioan Lenger nu poate avea deosebită datină de a-și primi pe toți amicii și la gară cu orațiuni publice; și fiindcă nici negațiunea lui George Puiu nu poate ascunde adevărul: de aceea pentru pedepsirea faptului ca abateri se transpun actele la căpitanatul orașenesc.

Despre aceasta se încunoscîtează on. căpitanul orașenesc, transpunându-i-se toate actele.

Brașov, în 25 Septembrie 1890.

Tribunalul reg. ca for penal.

Arst m. p.,  
locuitorul prezidențial.

Cu totul alt rezultat a avut cercetarea la Cluj. Eată ce scrie în această privință „Kolozsvar“ dela 13 Octombrie sub marca „Românii consacrați de martiri“:

La timpul seu am fost atras atențiunea asupra banchetului, care l-au arangeat Românii la 14 August în grădina „Stadler“ în onoarea și sărbătorirea redactorului „Gazetei Transilvaniei“ Aurel Mureșianu și a scriitorului articolelor învinuți Traian Pop, condamnați în aceeași zi în pertractarea finală a curții cu jurați. Prin toateste rostite la această întrunire plănuită, în care condamnații au fost consacrați de martiri, cei de față au comis delictul agitării contra legii ce este a se pedepsi după codul penal. Pe baza aceasta s'a intentat cercetarea prealabilă, pe care judele de instrucție Francisc Bodor a și terminat-o și a ordonat acum cercetarea detaliată. Sînt urmăriti pentru agitare următorii: Tului Roșescu, protopop; Vasile Podoabă, preot; Dr. Aurel Mureșianu, redactor; Dr. Vasile Lucaci, preot; Artimon Blasianu, Iosif Roman, avocat; George Popescu, Octavian Felecan, Emmeric Pop, Alexie Pop, Ioan Comșa, Nicolae Bobeg, Iuliu Dombadi, Dr. Aurel Isaac, Fr. Hossu-Longin, Corneliu Roșescu, Ioan Szöcs, Vasile Romonczai, Ioan Elecheș și George Prunș. Cercetarea în faptă a descoperit, că banchetul a fost plănuit mai înainte, anume în decursul pertractării și după ea și apriat în onoarea condamnaților prin curtea cu jurați și prin lege. La banchet au fost invitate și dame. După mărturisirea mai multor martori, Românii în toas-turile lor i-au prezentat pe condamnați drept martiri, strigând „se trăească martirii!“ Francisc Hossu-Longin, unul dintre urmăriti, a recunoscut, că pe condamnați adunarea, și el, i-a felicitat ca pe unii, care în cadrul legilor cu perseverență neclintită luptă pe terenul publicisticii în interesul națiunii române atât în cestiunile politice, cât și în cele culturale și literare. Această mărturisire este totodată o recunoaștere, că au preamărit, respective au lăudat delictul comis, ear' la aceasta a contribuit și urmăritul, căci dîcînd despre condamnați, că au lucrat în cadrul legilor, totodată a aprobat și fapta, pentru care curtea cu jurați i-a găsit vinovați. Contra lui Vasile Podoabă dovedesce mărturisirea altui martor, care susține, că Podoabă în toatul seu a dîs între altele următoarele: „Am ajuns timpurile lui „czinye mintye“ (ține minte). Românii se plimbă în temniță. Din partea mea doresc, ca cât de mulți să meargă în temniță“. Vasile Podoabă și-a terminat toatul cu se trăească Aurel Mureșianu și Traian Pop, care mărturisire încă dovedesce, că Podoabă a preamărit fapta, pentru care Traian Pop a fost condamnat. Pe baza dovezilor neîndoelnice adunate s'a ordonat acum cercetarea detaliată contra urmăritilor înșirați mai sus.

Va să dîcă avem să ne așteptăm la un proces monstruos politic intentat contra douăzeci de „agitatori“ deodată. Înainte numai, înainte!

## Iubileul de 25 de ani al arhipiscopiei înaltpreasfințitei Sale metropolitului Vancea.

Capul bisericii greco-catolice române din Ungaria și Transilvania, pîrintele arhipiscop și metropolit Dr. Ioan Vancea de Buteasa, împlinește la 3 Decembrie n. a. c. 25 de ani, decînd a fost consacrat de arhipiscop, atunci episcop al Gherlei. Este foarte natural, ca această zi memorabilă în viața zelosului prelat și a întregii biserici unite să fie sărbătoare conform meritelor și iubirii ce înaltul iubilăru și-a câștigat între fiii săi sufletești. Fiind însă dorința Excelenței Sale, ca această zi să se sărbătorească în liniște și mai mult prin fapte umanitare, decît prin pompă externă, capitolul metropolitan din Blaj a emis următoarea circulară către întreg clerul diecesei de Alba-Iulia și Făgăraș:

### Preanorate în Christos frate!

În 3 Decembrie n. 1890 se vor împlini 25 de ani, decînd Excelența Sa Preasfințitul nostru arhipiscop și metropolit Dr. Ioan Vancea de Buteasa fu consacrat după voia dumnezească de episcop în catedrala gr-cat. din Oradea-mare. Meritele ce și-le-a câștigat Excelența Sa în timpul acesta pentru biserica și națiunea noastră, sînt prea bine cunoscute clerului și poporului, decît ca să fie lipsă să le mai amintim. Și chiar pentru aceea capitolul metropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș crede, că a împlinit o dorință sinceră și ferbinte a clerului și poporului arhipdiecesan, cînd a luat inițiativa spre a sărbători și sanctifica în mod cuviincios ziua aceasta memorabilă în istoria bisericii și națiunii noastre.

Însă după-ce deoparte nici împregiurările timpului preste tot nu conced, ear' de altă parte și dorința Excelenței Sale este, ca sărbătorească să se întîmple fără sgomot și pompă lumească, de aceea, după o consultare frățească, am aflat în Domnul a satorii următorul program pentru sărbătorească zilei acesteia iubilare, care prin aceasta ne și luăm libertate cu toată iubirea și încrederea frățească a-l comunica și Frăției Tale cu rugarea, ca Frăția Ta să binevoesci a-l comunica și clerului tractual, care cu toții credem, că îl veți și aproba, și la timpul seu din iubire și venerațiune fiască și sinceră către înaltul jubilar veți grijii și de împlinirea lui, de ce prin aceasta ne și rugăm de întreg veneratul cler arhipdiecesan, și în speial:

1. În ziua de 3 Decembrie st. n. 1890, care este și sărbătorească intrării în biserica Maicei Domnului, după celebrarea sfintei liturgii, în fiecare biserică din arhipdiecesă se va cânta doxologia cea mare, spre a aduce prin aceea mulțumită marelui Dumnezeu, care s'a îndurat a lungi viața Excelenței Sale spre binele bisericii și națiunii noastre. Lucrul acesta se va face cunoscut poporului parochial încă în Dumineca premergătoare zilei de 3 Decembrie.

2. Excelența Sa, fiind convins despre iubirea fiască a clerului și poporului încredințat de Dumnezeu înțeleptei sale păstori, doresce, ca clerul și poporul arhipdiecesan în ziua aceasta să nu se ostenească cu gratulațiuni nici în persoană, nici în scris.

3. Voină perpetua aducerea aminte de ziua aceasta însemnată pentru noi toți, acest capitol a aflat în Domnul spre memoria perpetuă a ei prin contribuiri benevole a pune baza la un fond, din care, cînd va ajuta preabunul Dumnezeu, să se ridice în Blaj un internat de fete, în care în timpurile aceste grele, prin care trece sfînta biserică și scumpa noastră națiune, să se poată crește în frica lui Dumnezeu și în iubirea neamului seu ficele clerului și poporului nostru.

Deci cu toată stîm frățească te rugăm prin aceasta pe Frăția Ta, ca spre scopul acesta să deschidă o colecție la clerul și poporul tractual după modalitatea, care Frăția Ta, după prudența și tactul ce te caracterizează, o vei afla mai convenabilă, ca fiecare fiu al arhipdiecesei, considerînd scopul filantropic și umanitar, pentru care se face colecta, să contribuască, cu cât îi va fi cu putință, aducîndu-și aminte unul fiecare, că în cazul acesta și o contribuție mică, ca și denarul vîdeuvei, va fi primită și însutit răsplătită din partea lui Dumnezeu. Căruia colectată ne rugăm apoi, ca Frăția Ta să binevoesci a o trimite la adresa capitolului metropolitan în Blaj cel mult pînă în 31 Decembrie n. 1890.

După-ce se vor fi primit coalele de contribuiri dela toate oficiile protopopesci arhipdiecesane, suma ce va fi colectată din întreaga arhipdiecesă se va strîpune Excelenței Sale Preasfințitului metropolit, prelîngă exprimarea scopului, pentru care s'a adunat, care credem, că numai decît va face pașii de lipsă spre administrarea ei în sensul sfîntelor canoane, despre ce apoi nu vom lipsi a încunoscînta întreg clerul și poporul contribuitor.

După, care cerînd încă odată spriginul prețuit al Frăției-tale în lucrul acest stînt și bineplăcut lui Dumnezeu și sperînd, că după datina cunoscută a Frăției Tale de a îmbrățișa cu căldură tot ce e bun, frumos și salutar, vei îmbrățișa cu aceeași căldură și cauza aceasta piă, mulțumindu-ți înainte pentru toată osteneala, am rămas cu toată stîm și iubirea frățească.

Din ședința capitolului metropolitan gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în Blaj la 29 Aug. n. 1890.

Capitolul metropolitan gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

## Europa, Rusia și România.

Studiu etnic și politic de D. A. Sturdza.  
(Urmare.)

Ajungem deci cu acest tablou la un minimum de 6<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane, adică la o diferență dintre 1860 și 1890 de 1,690.467 locuitori, sau la un spor anual mijlociu de 1.28%, ceea-ce este o sporire măsurată.

Dacă se ia creșterea populațiunii drept 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%, pe an, adică o îndoire a ei în 66 de ani, populațiunea regatului, minimum de 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane în 1860, trebuie să atingă în 1890 cifra de 6<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane; și dacă populațiunea regatului a fost la 1860 de 5 milioane, ea trebuie să fie în 1890 de 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane.

Numărul locuitorilor regatului român odată stabilit, pășim înainte la fixarea numărului Românilor din Austro-Ungaria, din Rusia, din Bulgaria, din Serbia, din Turcia și din Grecia. Aci întîmpinăm greutăți încă mai mari pentru a afla realitatea, căci nîsunte înamică către a micșora importanța elementului românesc din acele țări. Adese-ori în scrieri sau harte se păzește o adîncă tăcere asupra populațiunii românesce, care cu toate aceste tăceri, se mișcă și are conștiință de existența sa. Dacă în Ungaria există tendința de a arăta pe Români într'un număr inferior realității, în țările dincolo de Dunăre ei sînt, mai ales în timpurile mai nouă, cu deservire omiși.

Vom cita un exemplu. Almanacul de Gotha, care primește notițele sale statistice dela înșeși guvernele diferitelor state, notează în 1883 și 1884 populațiunea Bulgariei cu 1,998.983 locuitori și pe Români cu 1.3%, adică cu numărul de 25.986. Același almanac notează în 1885, 1886 și 1887, că 2.44% din populațiunea aceluia principat, adică 48.993 suflete din 2,007.919, sînt Români. În 1888 Almanacul fixează anume numărul Românilor la 49.064 din totala populațiune a Bulgariei de 2,007.919. Toate aceste cifre poartă ca dată a culegerii lor anul 1881. Cu anul 1889 Almanacul de Gotha înscrie populațiunea Bulgariei și a Rumeliei-orientale cu 3,154.375 suflete, din care 2,326.250 Bulgari, 1069 Ruși, 2143 Serbi, 2557 alți Slavi, 607.319 Turci, 58.338 Greci, 23.546 Israeliti, 50.291 Țigani, 2245 Germani, 544 Francezi și 80.074 alte naționalități. Certamente e foarte caracteristic, că precînd se face distincțiunea dintre Ruși, Serbi și alți Slavi, precînd se citează anume 544 de Francezi; cei 49.064 de Români, care existau la 1888, sînt eliminați și amestecați în denumirea generală de „alte naționalități“. Cine consultă Almanacul din 1890 poate să rămână cu convicțiunea, că în Bulgaria nu există Români, cu toate-că nu ar avea să viziteze decît tot lungul malului drept al Dunării, pentru a se convinge de contrar. Serierile grecești asupra Macedoniei, Tesaliei și Epirului rare-ori amintesc despre numeroșii Români ce locuiesc în acele provincii.

Cifrele ce dăm aci sînt fără îndoială minimale.

Ficker, basîndu-se pe recensămîntul din 1857, fixează numărul Românilor din Austro-Ungaria la 2,902.400 și anume:

|                                 |
|---------------------------------|
| 1,300.800 în Ungaria,           |
| 1,200.400 în Transilvania,      |
| 147.000 în confiniile militare, |
| 205.800 în Bucovina,            |
| 40.000 în armata activă,        |
| 8.400 în celelalte provincii.   |

Czoernig în 1861 scade numărul Românilor la 2,454.540 suflete și anume:

|                                 |
|---------------------------------|
| 526.760 în Ungaria,             |
| 397.459 în Bănat,               |
| 1,201.785 în Transilvania,      |
| 113.723 în confiniile militare, |
| 184.718 în Bucovina,            |
| 27.300 în armata activă,        |
| 2.795 în Istria.                |

Keleti în 1873 și Schmitt în 1878 sue numărul Românilor la 2,685.600 și anume:

|                                       |
|---------------------------------------|
| 2,477.700 în Ungaria și Transilvania, |
| 201.800 în Bucovina,                  |
| 6.100 în celelalte provincii.         |

Almanacul de Gotha din 1890 înseamnă pe Români cu 2,516,637 suflete și anume:

|                       |
|-----------------------|
| 2,325.838 în Ungaria, |
| 190.799 în Austria.   |

Am citat aci datele cele mai oficiale. Mersul populațiunii Austro-Ungariei dela 1857 încoace nu accentuează însă o scădere și e cert, că populațiunea românească din acest imperiu crește mai cu osebire. Schwicker arată, că creșterea populațiunii dintre anii 1857 și 1870 (adecă în 13 ani), a fost în Ungaria de 12.44% și în Transilvania de 7.13%. Dacă calculăm sporul dela 1857 pînă la 1890, luînd de basă această ultimă cifră, creșterea în 23 de ani a trebuit să fie de 12.61%, sau de 365.992 suflete, care adunat cu cifra 2,902.400 a anului 1857, dă 3,268.392 locuitori de naționalitate română pentru Austro-Ungaria. E prin urmare cert, că numărul Românilor din monarchia vecină nu poate fi astăzi inferior cifrei oficiale date de Ficker în anul 1857, și că numărul de 3,000.000 e de sigur conform cu realitatea. Pentru a fi însă în tot cazul în realitate admitem, ca preste tot locul în această lucrare, ca minimum 2,870.000.

Poparațiunea Basarabiei se înseamnă de Almanacul de Gotha din 1890 cu 1,526.462 locuitori, de Statistieski Sbornic din 1879 cu 1,822.231. Această din urmă scriere arată numărul Românilor de 1,200.000. În tot cazul cifra de 1,000.000 de Români pentru Basarabia este de sigur sub realitate.

În Peninsula-Balkanică Românii formează un grup etnic important.

În Bulgaria și Rumelia-orientală ei numără certamente 50.000 suflete; în Serbia, după datele oficiale 150.000. Din populațiunea de 5,575.000 a posesiunilor imediate ale Turciei europene, 15% sînt Români, ocupînd părți importante din Albania, Epir și Macedonia. În Albania un district întreg numit Muzakia, care se întinde de-a lungul Adriatiei și cuprinde și orașele Durazzo, Avlonași Beratul, e locuit de Români. În Epir Românii sînt așezați pe amîndouă coastele Pindului dela orașul Samarina pînă la fruntările Greciei. În Macedonia Românii formează patru grupuri: — aceluia împregiurul orașelor Bitolia, Crușova, Moloviște, Gopesi, Magarova, Tirnova, Vlaho-Clisura, Nevesta, Blața, — aceluia din Megleni și Nanta lîngă Salonic, cu Români sulmani, — aceluia din Seres și din districtul Giurmaia, — și aceluia dela muntele Olimp. Numărul tuturor acestora se suie la 800.000, și anume 200.000 în Albania, 250.000 în Epir și 350.000 în Macedonia.

În fine în Nordul regatului Greciei locuiesc ca la 30.000 de Români.

Resumăm numărul total al Românilor:

|                                        |
|----------------------------------------|
| 6,100.000 în regatul român,            |
| 2,870.000 în Austro-Ungaria,           |
| 1,000.000 în Basarabia,                |
| 150.000 în Serbia,                     |
| 50.000 în Bulgaria,                    |
| 800.000 în Albania, Epir și Macedonia, |
| 40.000 în regatul Greciei.             |
| 11,000.000                             |

Expunerea de mai sus e suficientă, pentru a proba pozițiunea importantă a Românilor și a regatului român în lumea europeană.

În cele trei brațe înfipte de Occident spre Răsărit în lumea ruso-slavă dincolo de linia Cap-Nord-Triest, Românii sînt poporul cel mai numeros. Din cele 46<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane locuitori (17<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane brațul despre Nord, 10 milioane brațul despre Sud, 18<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milioane brațul dunărean) o pătrime (23.66%) sînt Români, ear' populațiunea regatului român cuprinde a șapte parte din totalul menționat.

Prin originea lor, Românii se țin de Europa-occidentală, cu care ei sînt strîns legați prin cultură și prin interese.

În privința culturală faptul istoric, care sare la ochi, este acela, că Românii nu s'au deslipit de mersul civilizațiunii europene, nici chiar în timpurile cele mai nefaste ale traiului lor, că ei au avut neconținut relațiuni cu lumea apuseană și că dela dînsa ei și-au primit impulsunile. În secolul actual din Occident și printr'însul s'au luminat legioanele, din ale căroră mîncă și luptă a eșit statul român modern; ear' acesta dela Occident a căpătat sprigin în momente periculoase, prin Occident s'a ridicat politicesc și pe interese politice de aîntîlul ordin ale Occidentului el își razimă necesitatea existenței sale. Rușii voiau, ca legămintele politice dintre România și Turcia, cuprinse de diplomație sub numirea improprie de „Suveranitate și vasalitate“, să se desființeze, dar' numai pentru-ca România să între în legături analoge cu Rusia, ale căreia tendințe seculare o împing a trece mai departe preste trupul României. Tratatul cu Cantemir din 1711, epoca războaielor ruso-turce și a protectoratului rusesc, tratatul de San Stefano stau dovadă într'acesta. Ca să împlînte Țarul crucea ortodoxiei rusesce pe virful Sfîntei Sofii din Constantinopol, trebuie să fie suprîmăți Românii ca gînte, regatul român ca stat; căci Rușii nu pot să se ție pe Bosfor fără a-și asigura spatele, relațiunile neturburate cu ei înșși. Slavisarea Românilor e

dar' necesitate neînlăturabilă pentru Ruși. Din contră, siguranța Europei-occidentale despre colosul dela Nord cere, ca Românii să prospere, ca regatul român să se consolideze din ce în ce mai mult. Războiul Crimeei a făcut cu puțință, ca vulturul român să-și întindă din nou aripile și să-și iee sborul. În aplausele Europei-occidentale s'a proclamat regatul român, ridicat prin virtutea filor sei sub focurile Plevnei, unde au zdrobit lanțurile legămintelor cu Poarta, au dat ajutor la renascerea unui popor vecin și au scăpat onoarea militară a unei puternice împărății.

(Va urma.)

## CRONICĂ.

Congregațiunea comitatului Caraș-Severin este convocată dăcără vicecomitele Bela Litsek pe ziua de 29 Octombrie n.

Caile ferate de stat ungare. Cu 15 l. c. intră în vigoare tariful de zone pentru persoane și pachete pe linia ferată vicinală din comitatul Bihorului.

Contele Ludovic Tisza, se dîce, că va fi numit de comite-suprem al comitatului Pesta.

La temniță! Dl. Dr. Aurel Mureșianu, proprietarul, editorul și redactorul „Gazetei Transilvaniei“, publică în fruntea diarului seu următoarele: „Cătră on. cititori ai „Gazetei“. Fiind constrîns a-mi face stagiunea de șese săptămîni în închisorile unguresce din Cluj, am predat cu ziua de 1 Octombrie st. v. editura și redacțiunea responsabilă vechiului colaborator al „Gazetei“, dlui Gregoriu Maior. Rog pe on. cititori și colaboratori ai diarului nostru de a se adresa în timpul absenței mele cu toată încrederea locuitorului meu în redacțiune. Să ne vedem cu bine! Dr. Aurel Mureșianu.“ Despre plecarea d-sale la Cluj citim în „Gazeta“ următoarele: „Dl. Dr. Aurel Mureșianu, directorul foii noastre, a plecat ieri după prînz cu trenul accelerat la Cluj, unde a fost citat pentru a se supune pedepsei de închisoare, ce i-a dictat-o tribunalul de presă din Cluj. D-sa a trebuit să plece deja ieri, deoarece cererea de amănare pentru regularea afacerilor sale private și familiare a fost respinsă prin ordinul dela 2 Octombrie n. c. al procurorului-superior din Tirgul-Mureșului. Deși timpul plecării nu se anunțase, dl. Dr. Mureșianu fu încungiurat la gară de un număr frumos de amici și cunoscuți, care abia în ultimul moment aflînd despre plecarea d-sale, se grăbiră a se prezenta la gară, pentru a-i dice rămas bun. Urmă iubitelui nostru director să se întoarcă în deplină sănătate, pentruca să poată continua și mai departe cu bărbăție și energie neîfrîntă lupta pentru apărarea drepturilor politice și naționale ale poporului român“. Din partea noastră ne asociem din toată inima acestor urări și dorim să ne vedem cu bine!

Reuniunea română de cîntări din Sibiu ține mîne, Mercuri în 15 l. c. n., probă.

Tineri români consecuenți! Dl. Dr. Virgil Bogdan, avocat în Arad, ne trimite cu privire la cronica publicată în Nrul 222 al „Tribunei“ sub marca de mai sus o întîmpinare, prin care declară, că numele d-sale a ajuns fără scirea și învoirea sa în lista arangiorilor festivităților din Arad și că n'a luat parte în nici într'un chip la arangierea acelor festivități. „Pentru abusus!“, — dîce dl. Dr. Bogdan în scrisoarea sa adresată nouă, — „care s'a făcut cu numele meu, nu voesc a lua responsabilitatea nici într'o direcțiune. Ear' ce privesc comentarul, cu care dl. corespondent și-a luat osteneala de a împodobi finalul corespondenței sale, îl recomand, ca de altădată să se precugete ce scrie“. Despre atitudinea adevărat românească a dlui Dr. Virgil Bogdan primim totodată dela Arad cele mai bune informațiuni și nouă ne face o plăcere a o pute constata aceasta și a da dlui Bogdan ocaziune de a se apăra în contra acolora, care nu se sfîesc a abusa în acest chip de numele unui Român.

Loteria și locuitorii din Alba-Iulia. Orașul Alba-Iulia este între altele cunoscut și prin aceea, că o mare parte din locuitorii iubesc „jocul loteriei“. De această patimă sînt cuprinși nu numai lucrătorii, ci și mai mulți indiviți inteligenți. Totuși norocul li-a suris numai arare-ori și deja au trecut ani la mijloc, fără-ca cineva de aici să fi făcut vre-un câștig. Sămbătă a fost săptămîna s'au întîmplat la ultima tragere din Budapesta pe numeri 1, 8, 50 patruzeci și șapte de câștiguri, între care trei terno însemnați. Cei care au câștigat au fost felicități din toate părțile. Cine poate descrie surprinderea acestora, cînd posta de Duminecă a adus scirea, că listele de joc trimise de colectura din Alba-Iulia la Sibiu din cauza nenorocirii de tren întîmplate în Sămbăta aceea pe linia Teiuș-Cluj au ajuns prea tîrziu și că din acest incident toate câștigurile făcute de câțiva locuitori din Alba-Iulia sînt nevalabile.

Hymen. Domnul Octavian Harșian, teolog absolut, și Ludovica Russu anunță cununia lor, care se va celebra în 26 Octombrie st. n. 1890 la 3 oare d. a. în biserica din Chintelnic.

Lipsa de apă. Din cauza secetei prea mari, de care am fost împărțășiți în vara și toamna din anul acesta, lipsa de apă se simte foarte tare în unele locuri. În grad mare simțesc lipsa de apă cu deosebire locuitorii din ținuturile băieșeci, cum sînt cei din ținutul Abrudului, Roșiei-montane, Buciumului, Cornei

etc., unde nefind apă destulă, steamurile, cu care se macină peatră scoasă din băi, au trebuit să odihnescă. De lipsa de apă se mai plâng chiar și Clujeni.

**Lupi cu droaia.** Din Lugoj se telegrafează cu data de 12 Octomvrie, că pe hotarul comunei Iurda umbli lupii în așa măsură, încât populația nu mai putea să scoată vitele la pășune; chiar și siguranța oamenilor este amenințată de aceste bestii. Prototretorul Schönfeld a primit ordinul, ca să aranjeze o vânătoare de lupi.

**D'ale „Kultur-Egylet“-ului.** În ședința comitetului „Kultur-egylet“-ist, ținută în 12 l. c., s'a hotărât, ca pe proprietatea donită de contele Kun să se înființeze în cartierul cu ministrul ungar de agricultură o școală agronomică.

**Planuri guvernamentale față cu biserica sârbească.** Citim în „Gaz. Trans.“: „Zastava“ din Neopanta scrie, că între patriarhatul sârbească și între ministrul Csáky s'au ivit în timpul din urmă raporturi încordate. Cercurile competente budapestane cer cu insistență, ca sinodul episcopesc să se țină încă în toamna anului curent și să se aleagă de episcop al Timișoarei actualul administrator Dr. Radici. După cum se susține, sinodul pentru alegerea episcopului Timișoarei se va ține în toamna aceasta chiar și în contra voinței patriarhului. Se mai vorbește în cercurile sârbesco, că patriarhul Brancovici a rugat pe ministrul de culte să mijlocească la Viena, ca „institutul cemențan“ de odinioară să se cedeze pentru scopuri culturale sârbesco, să se institue acolo un internat teologic sârbească, unde ar avea să se transfereze și întreg corpul profesoral dela teologia din Carloveș. Dacă aceasta ar succeda, atunci cercurile budapestane, în schimb pentru acest serviciu, ar pretinde, ca patriarhatul sârbească împreună cu congresele bisericesco să se mute la Budapesta, adică: patriarhul să locuiască în Budapesta și congresele să se țină în capitală. „Zastava“ însă adaugă, că în chestiunea aceasta va avea să se dea votul și sinodul și congresul bisericesco, — după părerea ei, — nu tocmai în favorul planurilor urmărite de guvern și de patriarhul său Brancovici.

**Afacerea civilă-militară din Eger.** Din Eger se scrie, că vicecăpitanul orașesc Bela Horvát, care a fost nu demult îmblățit de nise oficeri, pe care dînsul l'a insultat, este pe dea de moarte. Moartea vicecăpitanului, după părerea medicilor, este de așteptat în fiecare moment.

**Rectificare.** La titlul cronice de pe pag. 3, intitulată „Borbala Ubyrk“, din numărul de ieri al ziarului nostru este a se citi în loc de „Borbala“, „Varvara“.

**Teatru.** „Wildfeuer“ (Foc sâlbatic) este titlul unei poeme dramatice de Frideric Helm, care a delectat publicul ce a umplut asară cu deservire scena teatrului de aici. Această poemă scrisă în versuri și într-o limbă curgătoare neferită, deși nu constituie un op dramatic în înțelesul propriu, este de cel mai mare efect pe scenă. O contesă din timpurile feudale, pentru a-și garanta moștenirea averilor pe seama ficei sale, o crește ca băiat, căci legile familiare numai băieților le acordă moștenirea. Mai este însă un membru al familiei, care, prigonit de ura contesei, rățacește sub nume fals prin lume, și în urmă, condus de un servitor credincios, ajunge ca măiestru de scrimă al băiatului-copilă în casa contesei. Aici după mai multe complicațiuni interesante se lămurește lucrurile, măiestru de scrimă se înamorează de sordalnicul său discipol, acesta în urmă află, că este fată de 16 ani(?), mătusa răsunătoare se împacă, tinerii se iau în căsătorie și moștenirea le este salvată la amândoi. Mult romanticism, multe imposibilități sînt aici adunate, dar frumos și cu efect adunate. Cu deosebire este fascinant rolul fetei deghisate, care în creșterea ei nenaturală a devenit ființă năvalnică ce dă piesei titlul de „foc sâlbatic“. D-ra Robe (Renee) a jucat-o cu o vervă admirabilă și a scerat torente de aplauze în scenă deschisă și la sfîrșitul fiecărui act. Dl Dieffenbacher (Marcel) a fost ireproșabil în rolul nobilului și oropsitului măiestru de scrimă. D-șoara O' Lynch a interpretat bine, ceva prea patetic, pe contesa Lomenie, intriganta piesei. D-nii Bauer, Swoboda, Männel, Bornstadt etc. și cu deosebire d-șoara Müller (Margot) au co-răspuns pe deplin în rolurile lor secundare. Întreagă reprezentația se poate considera ca foarte bine reușită.

## VARIAȚII.

(Un milion aruncat pe fereastră.) Din Neustadt se scrie cu data de 2. c.:

O călătorie plină de emoțiuni a avut-o ieri un domn din Frankfurt, care se afla pe drum spre Viena.

El luase trenul expres Nr. 138, care sosese aici la 6 ore și 24 min. seara.

În apropiere de stația Langenfeld, pasagerul, care ținea în mână o mică geantă de voiajer, se plecă afară pe fereastra vagonului.

Deodată scoase un țipet de spaimă. Geanta îi căduse din mână și rămăsese pe câmp.

În geantă însă se aflau bijuterii, care reprezentau respectabila sumă de preste un milion de franci.

Iute, hotărât, pasagerul apucă cordonul de alarmă și trenul se opri.

Păgubașul milionului își dădă atunci adresa și conductorul, care-l cunoscea, îl lăsa să se ducă să-și caute comoara perdută.

Trenul însă porni înainte imediat.

Pasagerul avu fericirea să-și găsească prețioasa geantă și se duse pe jos la Langenfeld, unde de bucurie împărți printre împiegății gării preste 2000 de mărci. Cu un tren de persoane el își continuă apoi călătoria.

La Neustadt, el plăti 30 de mărci amendă, pentru că trăsesse cordonul de alarmă; își propuse să-și păzească de aci înainte milioanele cu mai multă băgare de seamă.

(Un maniac ciudat.) Din Odesa se scrie: În orașul nostru a sosit la 21 Sept. baronul spaniol Dorseli Asent.

Dorseli suferă de o manie ciudată: nu poate să adoarmă decât într'un vagon de tren, în cabina unui vapor sau cel puțin într'un omnibus.

De patru ani excentricul baron nu doarme decât în modul acesta.

El a încercat, așa susține dînsul, să doarmă acasă și opt zile de-a rîndul n'a putut să închidă ochii.

Ajungînd la Odesa, baronul se urcă în trenul ce pleacă aci la 11 noaptea și se întoarce a doua zi dimineața cu trenul expres.

Acuma se află pe drum către Moscova.

(Haz în școală.) Învățătorul întreabă pe un băiat de țeran:

— Ioane, n'ai săi să-ți faci și tu o propoziție afirmativă? Ean se vedem!

Băiatul: „Boul trage carul“.

Învățătorul: Bine. Acum să-ți faci din propoziția aceasta afirmativă o propoziție imperativă sau poruncitoare.

Băiatul după o scurtă gândire îi răspunde: „Cia ho!“

## Lista

de contribuțiuni pentru nenorocii arși din Vurpăr.

Transport din Nr. 222 . fl. 9.—  
Domnul Dr. I. Pop, medic militar „ 3.—  
„ Dr. Daniil P. Barcianu, „ 1.—  
profesor „ „ „ „ „ 1.—  
Suma . fl. 13.—  
Sibiu, 14 Octomvrie 1890.

## Administrația „Tribunei“.

### Posta redacțiunii.

Dlul St. B. în Ilva-mare. În urma cercetărilor făcute la administrație s'a constatat, că asemenea poștală s'a adresat din greșală la Năseud. Dacă se vor pute ridica de acolo, nu va mai fi trebuință de o reclamare și reexpedie.

## SERVICIUL TELEGRAFIC al „TRIBUNEI“.

Praga, 14 Octomvrie n. Din incidentul deschiderii dietei provinciale toate partidele au ținut consultațiuni. Germanii au hotărât să țină secrete conclusele ce vor lua astăzi. Cehii tineri au hotărât să aștepte în privința transacțiunii atitudinea ce vor lua Cehii bătrâni. Acestia au hotărât să aștepte răspunsul guvernului la soluțiunea Skarda.

Halle, 14 Octomvrie n. În congresul socialistilor Bebel a anunțat lupta contra ultramontanismului.

Madrid, 14 Octomvrie n. Ministrul de externe a cerut urmărirea judecătorească a oratorilor dela congresul catolic din Saragossa.

Haaga, 14 Octomvrie n. Raportul medicilor constată, că în starea regelui a intrat o astfel de slăbiciune spirituală, încât nu este în stare să se ocupe cu afaceri serioase.

Belgrad, 14 Octomvrie n. Regele și regenții au refuzat a asista la sfîrșirea pensionatului societății sfîntului Sava. A asistat însă metropolitul Mihail, care a vorbit despre importanța societății cu privire la idea panserbească.

Garașanin are intențiunea de a-și ocupa locul în Scupcina și a lua parte la desbateri.

Bruxella, 14 Octomvrie n. Cu prilejul intrării în oficiu a rectorului universității Fillipson s'au întemplat tulburări serioase. Studenții au intrerupt pe rectorul strigând: „Jos cu Prusianul!“ Poliția a intervenit, dar cu toate aceste studenții au alungat pe rectorul și pe primarul din sală.

## Bibliografie.

„Familia“ Apare în fiecare Duminică în Oradea-mare. Proprietar, redactor și editor Iosif Vulcan. Anul XXVI. Nr. 39 dela 30 Septemvrie (12 Octomvrie). Cuprinsul: În mănăstire, poezie de A. Vlahuță. — Soare de iarnă, novelă de Radulescu-Niger (urmare). — Anteuil sărut, poezie de George Murnu. — Românul a născut poet și ca poet trăsece, chiar și cu arma în mână, de Ioan Pop Reteganul (urmare). — Bibliografie. G. Popa: Tablele cerate descoperite în Transilvania. Bucuresci 1890. De Lulu. — Salon: Neaga reu, de Gr. Mărunțean. — Bonbone. — Toamna (ilustrațiune). — Literatură și arte. — Teatru și muzică. — Biserici și școală. — Ce e nou? — Oglinda lumii. — Posta redacțiunii. — Călimarul săptămânii.

## Extrase din foi bisericesci și școlastice.

### Post vacant.

— De ocupat e postul de protopresbiter gr.-or. român în tractul Mehadii. Emolumentele împreună cu acest post sînt: I. Dotațiunea împreună cu parochia protopresbiterală din opidul Mehadia, de care acum se țin și filii Pecenișca și Băile-Herculane, care dotațiune consistă din: a) sesiunea parochială folosită până acum de protopresbiteri, consistătoare din 48 jugere; b) curțir liber și grădină; c) din stola usitată; d) din salariul parochial de 200 fl. v. a.; e) din interesele după capitalul solvit de societatea căii ferate pentru expropriarea unor parcele din sesiunea parochiei protopresbiterale. II. Birul protopresbiteral dela preoți. Taxele pentru ședulele de cununie după uși și în măsura de până auma. IV. Paușal de călătorie de 250 fl. V. Paușal pentru speșele cancelariei protopresbiterale dela comunele din tract, care e de 74 fl. v. a. Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită concursele până în 30 Octomvrie st. v. la consistorul diecesan în Caransebeș.

## Extrase din „Budapesti Közlöny“.

### Licitațiuni:

— 20 Octomvrie st. n. mobilele lui Nicolae Russan decătră executorul jud. din Hususău.

— 3 Noemvrie st. n. imobilele lui Carol Kőnczei, în Rucăr, decătră judecătoria cere. din Făgăraș.

### Edicte:

— A se înșinau pretensiunile în 45 de zile: — la rămasul după Onuț Babuț (din Rozsapallag) și Petru Arghel (din Kánya-ház), la tribunalul reg. din Sătmár-Nemeti;

— la rămasul după Stefan Rill și veduva Catarina Fleischer născ. Klammer (din Cristian), la tribunalul reg. din Sibiu.

## Călimarul zilei.

3/15 Octomvrie 1890.

Julian: Dionisie Areop.

Gregorian: Teresia

Soarele: răsare 6.11, apune 5.24

## Buletin meteorologic.

Sibiu, 14 Octomvrie n. 6 ore dimineața.

| Proieștea atmoșf. în mm.<br>(Mediul lunar 727.5) | Diferența<br>din<br>proieștea<br>din<br>proieștea | Temperatura<br>aerului<br>la<br>10<br>m<br>de<br>sol<br>la<br>ora<br>10 | Maximul<br>și<br>minimul<br>de<br>temperatură | Direcția<br>vântului |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------|
| 732.4                                            | 0                                                 | +10.8                                                                   | +15.8+0.1                                     | V                    |

| Stațiunile: | Presiunea<br>atmoșf.<br>la<br>ora<br>10 | Temperatura<br>aerului<br>la<br>10<br>m<br>de<br>sol<br>la<br>ora<br>10 | Vântul<br>direcția<br>viteza |
|-------------|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Budapesta   | 769                                     | +12.0                                                                   | NV 2                         |
| Sătmár      | 769                                     | +9.2                                                                    | V —                          |
| Cluj        | 768                                     | +8.2                                                                    | V 1                          |
| Orșova      | 769                                     | +9.4                                                                    | SV 3                         |
| Timișoara   | —                                       | —                                                                       | —                            |
| Arad        | 770                                     | +7.1                                                                    | SV 2                         |
| Panciova    | 771                                     | +10.8                                                                   | NV 2                         |

## Sosiți în Sibiu.

La 14 Octomvrie n.

Hotel „Împăratul Romanilor“. Nicol. Hamerl din Turda. Mediasz, proprietar din Toplița. Antos, major din Mediasz. C. Baranyai, practicant din Uioara. Adolf Krasovics, voiajeur din Budapesta. David Lesman din Nou. Ioan Popescu din Toplița.

Hotel „Meltzer“. S. greger, magistrul postal din Șercaia. Virgil Novac, notar. M. Samuel, notar din Cinade.

Hotel „Habermann“. Toma Ienciu, notar din Fofeldea. Vlangaly cu soția, percepător de vamă din Riu-Vadului. M. Brekner, comerciant din Agnita. Iulia Wild din Brașov.

## Teatru orașenesc în Sibiu.

### Abonament

### Abonament 12.

Mercuri, 15 Octomvrie 1890:

„Regimentsarzt“.

Piesă populară cu cântece, de Carol Morre.

## Economie.

**Reduceri de chiria de transport.** Camera comercială și industrială din Brașov, în raportul său anul pe 1889 a propus și a cerut dela ministrul de comerț reg. ung. modificări de tarif pentru diferite mărfuri. Prin exmisul Nr. 44.592, ministrul a răspuns la propunerile și cererile camerei, înconștientându-o despre următoarele: Deoarece reducerile chiriei de transport indicate din punct de vedere economic ca necesare se cer în raport pe baze foarte largi și care ating sistemul tarifelor în întregul său, împlinirea tuturor acelor cereri și propuneri apare ca imposibilă. Ministrului îi sînt foarte bine cunoscute dorințele privitoare la reducerea generală a chiriei de transport și deja demult se ocupă cu aceea, ca să transformeze radical sistemul tarifelor și prin prelucrarea tarifelor locale ale căilor ferate de stat să pună o basă, care să dea comerțului Ungariei puțința de a se mișca mai liber. Cu începutul anului viitor e pusă în perspectivă intrarea în vigoare a noului tarif local și de aceea ministrul se mărginește a întregi tariful existent și favorurile deocamdată numai în direcțiunea, în care aceasta, cu considerare la starea sistemului tarifelor se arată ca corespunzătoare. Mare parte a măsurilor indicate de societate ca necesare, prin dispozițiile luate de ministrul, sînt deja de pe acum împlinite sau în unele direcțiuni atât de mult pregătite, încât intrarea lor în vigoare e de așteptat în timpul cel mai scurt. Așa de exemplu privitor la cerealele destinate pentru export în Fiume și preste tot în țările vestice a dispus aplicarea acelor tarife, care ofer o reducere de 10—50 cr. pentru 100 de chgr. Aceasta se plătește numai pentru îndepărtări de 1000 kilometri, ear' pentru stațiunile mai îndepărtate, așa de exemplu și pentru cele-ace aparțin teritoriului camerei, se aplică tariful ce oferă o reducere de 150 cr. Tot pentru transporturile de cereale ce merg în direcțiunea de export vestică a dispus ministrul, ca să se dea o despăgubire de 5—30 centime, după care chiria de transport unitară de 4 centime pro kilometru de tonne e redusă la 3-5 centime. Deasemenea în interesul promovării exportului de făină s'au acordat reduceri și movilor din provincie. Considerând situațiunea nefavorabilă a fabricațiunii de spirit a dispus ministrul, ca transporturile de spirit să beneficieze de aceleași reduceri ca și cerealele. Preste tot ministrul are mereu în vedere mijloacele acomodate spre ameliorarea stării deprimite a industriei de spirit, observă însă, că starea deprimată a industriei de spirit e urmarea astorfel de împrejurări, a căror sanare radicală abia va fi posibilă prin dispozițiuni pur tarifare. Propunerea camerei, ca pentru porumbul importat din România în vinării să se acorde favoruri de tarif, poate să fie întemeiată prin raporturile locale, dar nu ar ajuta nimic greutăților generale. La aceste transporturi căile ferate sînt interesate cu linii atât de scurte, încât reduceri mai mari ca cele existente nu s'ar putea acorda. Cererea de favoruri pentru diferite specii de lemn și mărfuri de lemn, pentru salamă și bere, după situațiunea de astăzi, ministrul o ține în multe privințe prea exagerată. Pentru mărfurile de lemn există un preț redus general și unul special pentru Transilvania, și chiar și în comunicația cu Fiume s'a redus chiria de transport. Chiria pentru transporturile de salamă și de bere sînt destul de reduse, și dacă fabricile transilvane nu luptă cu succes în contra concurenței dezvoltate, cauza e a se căuta afară de cadrele sistemului tarifelor. Dealtmintearea pentru acesti articli se vor acorda reduceri și mai mari în tariful local al căilor ferate de stat ungare în lucrare. Privitor la mărfurile de sticlă s'au acordat deasemenea reduceri destul de însemnate. Predate în cantități mai mari, erau taxate după clasa A.; prin suplimentul la partea I. a tarifului comun, care va apăre în curînd, mărfurile de sticlă vor fi însă taxate după cl. B. Asemenea și mărfurile de hârtie transportate preste granițele austro-ungare la predarea de 5000 chgr. se vor taxa după cl. A., la predarea însă de 10.000 chgr. după clasa B. Afară de aceea ministrul a dispus, ca și în privința maculaturilor să se acorde aceste favoruri. Așa de exemplu cantitățile mai mici se vor taxa după cl. A., cantitățile de 5000 chgr. după cl. A. redusă cu 20 % și cantitățile de 10.000 chgr. se vor taxa după cl. B. redusă cu 10%. Privitor la favorurile cerute pentru transporturile de lână în cantități mai mici de 5000 chgr., ministrul nu poate să-și face dorințelor camerei, deoarece acest articlu numai foarte rar se transportează în cantități mai mici și afară de aceea, chiar acordându-se acest favor, postovarii tot nu vor fi în stare a-și acoperi trebuința de lână din România. Dealtmintearea noul tarif local vor oferi și în această privință o ușurare esențială. Ministrul nu poate mai departe împlini cererea camerei privitor la acordarea de reduceri de fraht pentru articolele chimice din fabrica Bockó. În fine observă ministrul, că cererea pentru extinderea favorurilor acordate pentru unelte de lemn și asupra stațiunilor ce zac afară de Budapesta, precum și dorința camerei, ca să se statorească privitor la săpun chiriei de transport pentru vagoane întregi, apar ca neîntemeiate.

## Prețul mărfurilor.

Tirgul de rimători în Steinbruch. În 18 Oct. n. s'au notat: unguresci bătrâni grii 45.— cr. până 45 1/2 cr., unguresci grii tineri 47.— cr. până 48 1/2 cr., de mijloc 46 cr., până 47 1/2 cr., ușori 44.— cr., până — cr., marfă țărănească, grea — cr., până 45.— cr., de mijloc 44.— cr., până 54 1/2 cr., ușoară 42.— cr., până 45 1/2 cr., romănești, de Bakony grii 43.— cr., până 45 1/2 cr., transito de mijloc — cr., până — cr., transito ușori — cr., până — cr., transito sârbesci grii — cr., până — cr., transito de mijloc 47.— cr., până 48.— cr., transito ușori 47.— cr., până 47 1/2 cr., igrășali cu hîndă — cr., până — cr., per 4 % cumpărați dela gară.

## Bursa de mărfuri din Budapesta dela 11 Oct. 1890.

| Sămînțe                | Calitatea per hect.         | Prețul per 100 chilogr. | Calitatea per hect. | Prețul per 100 chilogr. |
|------------------------|-----------------------------|-------------------------|---------------------|-------------------------|
| dela până              | dela până                   | dela până               | dela până           | dela până               |
| Grâu                   |                             |                         |                     |                         |
| Bănățenească nou       | 78                          | —                       | 79                  | —                       |
| Grâu dela Tisa nou     | 78                          | 7.40                    | 7.55                | 7.60                    |
| Grâu „Pesta“           | 78                          | 7.35                    | 7.50                | 7.45                    |
| Grâu de Alba-Reg. nou  | 78                          | 7.40                    | 7.55                | 7.50                    |
| „Bacăna nou            | 78                          | 7.40                    | 7.55                | 7.50                    |
| Grâu ung. de Nord      | 78                          | 7.25                    | 7.40                | 7.35                    |
| Sămînțe, vechi ori nou |                             |                         |                     |                         |
| Săcări                 |                             |                         |                     |                         |
| Ore                    |                             |                         |                     |                         |
| Nutreț de vinars       | 70—72                       | 6.85                    | 7.05                | —                       |
| de bere                | 60—62                       | 6.20                    | 6.50                | —                       |
| de vinars              | 62—64                       | 6.60                    | 7.00                | —                       |
| de bere                | 64—66                       | 7.30                    | 9.—                 | —                       |
| Unas. de porumb        | 39—41                       | 6.45                    | 6.75                | —                       |
| bănăț.                 | 75                          | 6.15                    | 6.20                | —                       |
| de alt soi             | 73                          | 6.10                    | 6.15                | —                       |
| Meiu Hrișcă            | —                           | 6.20                    | 6.60                | —                       |
| Grâu                   |                             |                         |                     |                         |
| Cenuraz                | de primă. de toam.          | 7.67                    | 7.87                | —                       |
| Oveș                   | Septemv. de primă. de toam. | 7.35                    | 7.37                | —                       |
| „                      | „                           | 6.90                    | 6.92                | —                       |
| „                      | „                           | 6.74                    | 6.76                | —                       |
| Produse diverse        |                             |                         |                     |                         |
| Sem. de trif.          | Lucernă ungurească          | 46.—                    | 50.—                | —                       |
| „                      | franceză                    | —                       | —                   | —                       |
| „                      | italiană                    | —                       | —                   | —                       |
| Oleu de in             | roșie                       | 43.—                    | 46.50               | —                       |
| Oleu de rap.           | rafinat                     | 38.50                   | 31.—                | —                       |
| Unas. de por.          | dela Pesta dela țeară       | 54.—                    | 54.50               | —                       |
| Slănină                | săvîntată                   | 44.—                    | 45.—                | —                       |
| Său                    | afumată                     | 52.50                   | 53.—                | —                       |
| Prune                  | —                           | 37.—                    | 38.—                | —                       |
| Licitar                | din Bosnia, în buți         | 21.75                   | 25.—                | —                       |
| „                      | din Sârbia, în saci         | 25.50                   | 26.—                | —                       |
| Nuci                   | slavon, nou                 | 25.50                   | 24.—                | —                       |
| Gogoși                 | bănățenești                 | —                       | —                   | —                       |
| Miere                  | din Ungaria unguresci       | —                       | —                   | —                       |
| „                      | sârbesco                    | —                       | —                   | —                       |
| „                      | brută                       | —                       | —                   | —                       |
| „                      | galbînă strîcînată          | 27.—                    | 28.—                | —                       |
| „                      | de Rosenau                  | 126.—                   | 128.—               | —                       |
| „                      | brută                       | 15.—                    | 15.50               | —                       |
| „                      | drojdie de spirit           | 17.—                    | 17.25               | —                       |

## Cursul pieței din Sibiu.

Din 13 Oct. st. n. 1890.  
Hârtie-monetă română . . . . . Cump. 9.— vînd. 9.10  
Lire turcesci . . . . . „ 10.20 „ 10.30  
Imperiali . . . . . „ 9.15 „ 9.20  
Ruble rusești . . . . . „ 1.40 „ 1.41

## Bursa de Budapesta.

Din 11 Oct. st. n. 1890.  
Renta de aur ung. 6 1/2 % . . . . . 101.80  
„ „ 4 1/2 % . . . . . 99.55  
„ „ 5 1/2 % . . . . . 114.50  
Împrumutul căilor ferate ung. . . . . 97.30  
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune) . . . . . 111.50  
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune) . . . . . 89.50  
Amortizarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (3-a emisiune) . . . . . 89.50  
Bonuri rurale ung. . . . . 104.—  
„ „ cu cl. de sortare . . . . . 104.—  
„ „ bănățene-timșene . . . . . 104.—  
„ „ cu cl. de sortare . . . . . 104.—  
„ „ transilvane . . . . . 104.—  
„ „ croato-slavone . . . . . 104.—  
Despăgubire pentru dițina ung. de vin . . . . . 137.—  
Obligațiunile desp. regalilor . . . . . 128.—  
Împrumut cu premiu ung. . . . . 88.60  
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin . . . . . 88.60  
Renta de hârtie austriacă . . . . . 89.—  
„ „ aur austriacă . . . . . 103.—  
„ „ argint austriacă . . . . . 103.—  
Losurile austr. din 1860 . . . . . 146.50  
Acțiunile băncii austro-ungare . . . . . 353.25  
„ „ de credit ung. . . . . 308.50  
„ „ austr. . . . . 102.—  
Serisuri fonciare ale institut. de cred. și economi . . . . . 5.45  
Argintul . . . . . 9.12  
Galbeni împărătesci . . . . . 56.70  
Napoleon-d'ori . . . . . 56.70  
Mărci 100 imp. germane . . . . . 115.

